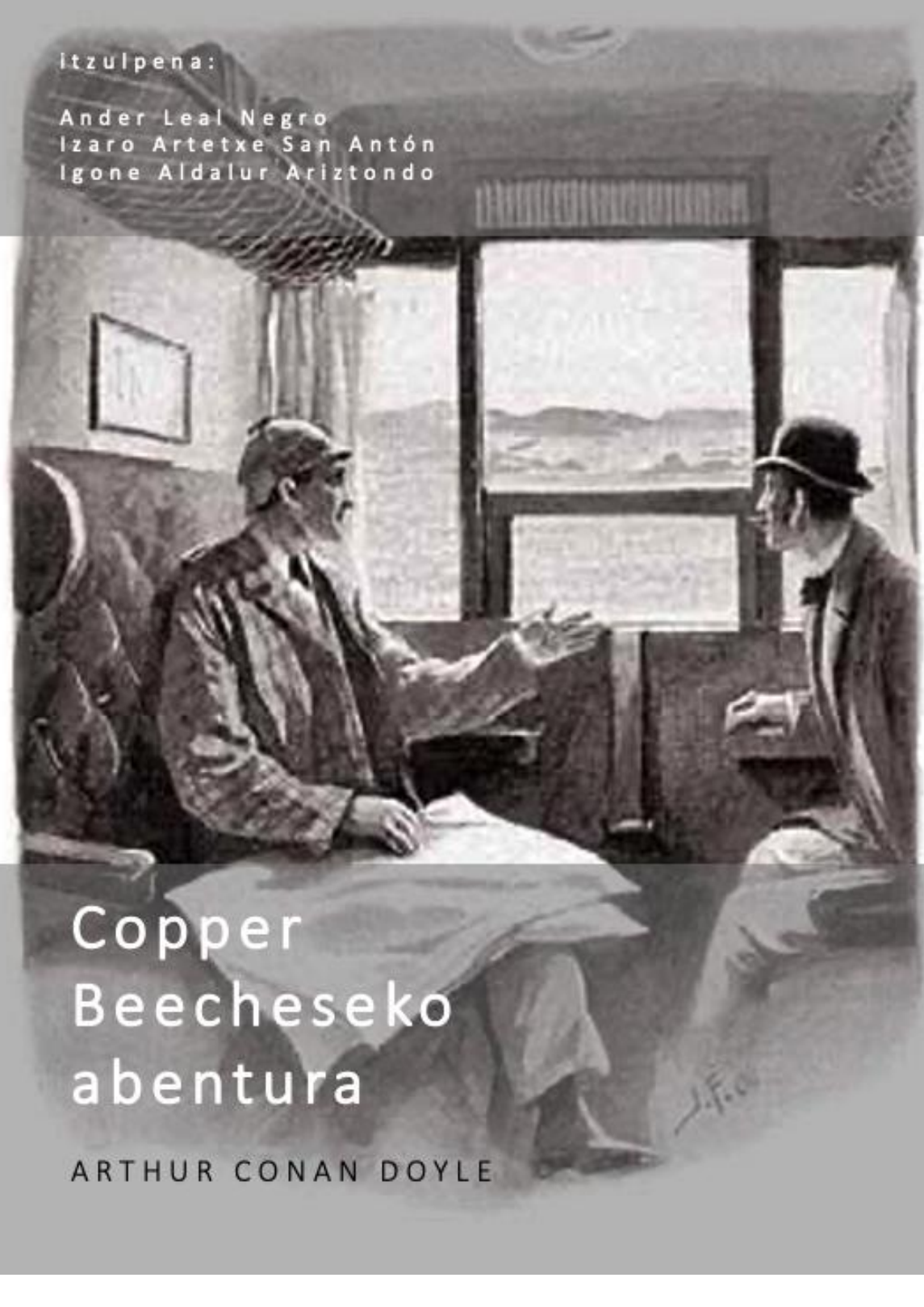

itzulpena:

Ander Leal Negro
Izaro Artetxe San Antón
Igone Aldalur Ariztondo

A detailed illustration of two men in a train car. On the left, a man with a beard and glasses, wearing a patterned jacket, sits in a train seat and gestures with his right hand while looking towards the other man. On the right, a man wearing a bowler hat and a dark jacket sits facing him. They are positioned in front of a large window that looks out onto a landscape with hills. The illustration is signed 'J.F.O.' in the bottom right corner.

Copper Beecheseko abentura

ARTHUR CONAN DOYLE

BOOKTEGI

Guztion liburuak, guztiontzat

booktegi.eus

ARTHUR CONAN DOYLE

Copper Beecheseko abentura

itzulpena:

Ander Leal Negro

Izaro Artetxe San Antón

Igone Aldalur Ariztondo

—Artea berez maite duen gizonak —ohartarazi zuen Sherlock Holmesek, *Daily Telegraphen* iragarki orria alde batera botaz— maiz garrantzia eta apaltasun gutxien duten adierazpenetan plazer handiena lortzen du. Atsegin dut ikustea, Watson, egia hau hain ondo ulertu duzula, ezen gure kasuen inguruan idatzi dituzun kontakizun txiki hauetan, idazteko adeitasuna izan duzun. Eta, aitortu behar dut, noizbehinka apaindu ere egin dituzunetan, ez duzula hainbeste nabarmendu nire parte-hartzea izan duten kausa ospetsuak eta epaiketa ikusgarriak; baizik eta, berez hutsalak izan arren, niretzat dedukzio eta sintesi logikoaren ariketa bihurtu diren gertaerak.

—Eta, hala ere —esan nuen, irribarretsu—, ezin dut guztiz nire burua barkatuta ikusi, nire agiriaren aurka egin den akusazioa sentsazionalistagatik.

—Akats egin duzu, agian —behatu zuen, suhatzekin ikatz distiratsu bat hartu eta horrekin gerezi zurarekin egindako pipa luzea piztuz, buztinezkoa alde batera uzten baitzuen gogoeta egiteko baino eztabaidatzeko aldarlean zegoenean—, akats egin duzu agian, zure adierazpen bakoitzari kolorea eta bizia jartzen saiatzean, zentzuzko arrazoibide zorrotz hori erregistratzera mugatu orde; izan ere, benetan aipagarri den gauza bakarra hori baita.

—Nire iritziz, gai honetan justizia osoa egin dizut —esan nuen hotz apur batekin. Izan ere, uxatu ninduen nire lagunaren izaera berezian faktore indartsu bat den eta behin baino gehaigotan ageriko den egotismoak.

—Ez, ez da burugabekeria edo harropuzkeria —esan zuen, ohikoa den bezala, nire hitzak baino, nire pentsamenduak erantzunez—. Nire artearentzako justizia osoa eskatzen badut, pertsonarik gabeko zerbait delako izangolitzateke, nire baitatikharatago doan zerbait. Delitua ohikoa da. Logika, ez. Hortaz, krimenean baino gehiago, logikan jarri beharko zenuke arreta. Irakaspen sorta izan beharko zena ipuin sail bilakatu duzu.

Udaberri hasierako goiz hotz bat zen, eta gosaldur ondoren, Baker Streeteko gela zaharreko su atseginaren bi aldeetan eseri ginen. Etxe marroixken ilaren artean laino lodi bat etorri zen, eta aurkako leihoetan itzal ilun eta forma gabeko orbanen gisa ageri ziren kiribil horixketatik. Gas-argia piztuta zegoen eta mahai-zapi zuriaren gainean eta portzelanaren zein metalaren distiran egiten zuen dirdira; izan ere, mahaia oraindik ez zegoen jasota. Sherlock Holmes goizean zehar isilik egon zen, etengabe hainbat iragarkien zutabeetan murgilduta, harik eta, azkenean, bilaketa etsitzat eman zuela zirudielarik, ez oso aldarte onean agertu eta nire gabezia literarioei buruzko sermoia ematen hasi zitzaidan arte.

—Aldi berean —esan zuen etenaldi baten ondoren. Tarte horretan bere pipa luzea keztatu eta sutara begira egon zen—, zaila litzateke zu sentsazionalismoaz akusatzea, bada hain arretaz jorratu dituzun kasu horien artean, zati aipagarri batek ez du krimena, bere zentzu juridikoan behintzat, batere lantzen. Bohemiako erregeari laguntzen saiatu nintzen gai txikia, Mary Sutherland andereñoaren esperientzia bitxia, ezpain okertuko gizonarekin lotutako arazoa, eta noble ezkongabearekin izan zen gertakariaren kasua; guztiak legearen eremuaren kanpoko gaiak ziren. Baina sentsazionalismoa saihestuz, beldur naiz arrunta

izatera heldu zarela.

—Amaiera hala izan daiteke —erantzun nuen—, baina, nire ustez, metodoak berritzaileak eta interesgarriak izan ziren.

—Buff... lagun maitea, zer axola dio jendeari, jende handi baina ez-oharkorrari, ia ehule bat hortzaren arabera edo inprentaria ezkerreko hatz lodiaren arabera bereizteko gai ez denari, analisi eta dedukzioaren ñabardura finak! Baina, egia da, arrunta bazara, ezin dizut errua bota, kasu handien egunak atzean geratu dira eta. Gizakiak, edo gutxienez gizaki kriminalak, ekimen eta jatorrizkotasun guztia galdu du. Nire praktika txikiari dagokionez, itxura denez, bihurtzen ari da arkatz galduen bilketarako agentzia eta internatuetoako neska gazteei aholkua emateko zerbitzua. Pentsatzen dut, azkenean, behea jo dudala, hala ere. Gaur goizean izan dudana ohar honek, uste dut, nire zero-puntua markatzen du. Irakurri ezazu! —Eskutitz zimurtu bat bota zidan.

Montague Plazatik aurreko arratsaldean idatzita zegoen, eta honela zioen: Holmes Jaun maitea :

Gobernatzaile gisa eskaintzen zaidan egoera onartu beharko nukeen edo ez jakiteko zure iritzia eskatzeko oso irrikaz nago. Bihar hamarrak eta erdiak aldera deituko zaitut, ez badizut eragozpenik sortzen.

— Adeitasunez, Violet Hunter.

—Ezagutzen al duzu andre gaztea? —galdetu nuen.

—Nik ez.

—Orain hamarrak eta erdi dira.

—Bai, eta ez dut inolako zalantzarik hori bera dela.

—Agian pentsatzen duzun baino interesgarriagoa izan daiteke. Gogoratzen duzu auto urdinaren istorioa, hasieran kapritxo bat zirudiena, ikerketa serio baten bihurtu zela. Kasu honetan ere izan daiteke horrela.

—Ados, espero dezagun. Baina gure zalantzak laster argituko dira, hemen, erratuta ez banago, dago bera eta.

Berba egiten ari zela, atea ireki eta emakume gazte bat sartu zen gelan. Modu sinplean baina txukun jantzita zegoen, aurpegi argi eta bizkorra zuen, pekatsua txirri baten arrautzaren antzekoa, munduan bere bidea egin duen emakume baten bizitasunarekin.

—Barkatuko didazu eragozpenak sortzeagatik, ziur nago —esan zuen berak, nire laguna hura agurtzera altxatu zenean—, baina esperientzia oso bitxi bat izan dut, eta ez daukadanez gurasorik edo seniderik zeini aholku eskatzeko, pentsatu dut, agian, nahiko adeitsu izango zinatekeela zer egin behar dudan esateko.

—Mesedez, eseri zaitez, Hunter andereñoa. Pozik egingo dut nire esku dagoen guztia zuri laguntzeko.

Ikus nezakeen Holmesek begi onez hartu zuela bere bezero berriaren jarrera eta hizkera. Arretaz behatu zuen bere begirada aztertzailearekin, eta ondoren lasaitu zen, betazalak erdi itxita eta hatz puntak elkar ukituz, haren istorioa entzuteko prest.

—Bost urtez gobernanta izan naiz —esan zuen berak— Colonel Spence Munroren familian, baina duela bi hilabete koronelak lanpostu bat lortuzuen Halifaxen, Eskozia Berrian, eta bere seme-alabak berarekin eraman zituen Ameriketara; hortaz, ni lanik gabe geratu nintzen. Iragarkiak jarri nituen, eta iragarkiak erantzun nituen, baina arrakastarik gabe. Azkenik, aurreztu nuen diru apurra agortzen hasi zen, eta zer egin behar nuen ez nekien.

»West Enden Westaway's izeneko gobernantza agentzia ezaguna dago, eta hara astero behin deitzen nuen, ea niretzat egokitzen zen zerbait agertu zen jakiteko. Westaway enpresaren sortzailearen izena zen, baina benetan Stoper andereñoak kudeatzen du. Bere bulego txikian eserita dago, eta lan bila dabiltzan emakumeek aurreko gelan itxaroten dute. Gero banan-banan sartzen dira, berak bere liburuak kontsultatzen ditu eta ikusten du ea haientzat egokitzen den ezer duen.

»Tira, joan den astean deitu nuenean, ohiko moduan bulego txikira eraman ninduten, baina Stoper andereñoa ez zegoen bakarrik. Gizon izugarri lodia, aurpegi irribarretsu batekin

eta kokots astun handikoa, tolestura bat bestearen gainean erortzen zitzaiona lepoan behera, emakumearen ondoan eserita zegoen, betaurrekoak sudurrean zituela. Sartu ziren andereei arreta handiz begira ari zen. Sartu nintzenean, bere aulkian a zer salto egin zuen eta azkar Stoper anderearengana biratu zen .

»—Hori nahikoa izango da —esan zuen—; ezin nezake ezer hobe eskatu. Kapitala! kapitala! —Itxaropentsu zirudien eta eskuak elkarrekin igurtzi zituen modu jatorrenean. Itxura lasaiko gizona zirudien eta, beraz, atsegina zen berari begiratzea.

»—Lan bila zaude, anderea? —galdetu zuen.

»—Bai, jauna.

»—Ume eta etxe zaindari gisa?'

»—Bai, jauna.

»—Eta zenbateko soldata eskatzen duzu?

»—Azken lekuan, Colonel Spence Munroekin, 4 libera hilabetean kobratzen nituen.

»—O, hara, hara! Izerditan, erabat izerditan! —oihukatu zuen, bere esku lodiak airean botaz, gogobiziko gizon baten moduan—. Nola izan daiteke inork horrelako diru kopuru murrizta eskaintzea halako erakargarritasun eta lorpenak dituen andre bati?'

»—Nire lorpenak, jauna, irudikatzen duzun baino gutxiago izan daitezke —esan nuen—. Frantses apur bat, aleman apur bat, musika eta marrazketa.

»—Hara, hara! —oihukatu zuen—. Honek ez du zerikusirik gai nagusiarekin. Gakoa da, baduzu ala ez dama baten jarrera eta portaera? Hori da, laburbilduta. Ez baduzu, ez zara egokia herrialdearen etorkizunean rol garrantzitsua izan dezakeen haur bat hazteko. Baina baldin baduzu, orduan, nola liteke jaun batek hiru zifraren azpiko ezer onartzera makurtzea eskatu izana? Zure soldata nirekin, anderea, hasiko litzateke 100 libera urtean izaten.

»Pentsa dezakezu, Holmes jauna, niri, behartsua, eskaintza hori egia izateko oso ona iruditu zitzaidala. Hala ere, gizonak agian nire aurpegian sinesgaiztasun itxura ikusita, poltsiko-liburu bat ireki eta billete bat atera zuen.

»—Nire ohitura ere bada —esan zuen, irribarre eginez, aurpegiko zimur zuri artean begiak bi zulo distiratsu bihurtu arte—, nire neska gazteei haien soldata erdia aurreratzea, haien bidaia eta arropa gastu txikiak ordaintzeko.

»Itxuraz, inoiz ez nuen horren liluragarria eta pentsakorra zen gizon batekin topo egin. Nire merkatariekin zorretan nengoenez, aurreordainketa sekulako erraztasuna izan zen eta, hala ere, transakzio osoan ohiz kanpoko zerbait zegoen, eta horrek gehiago jakin nahi izatea eragin zidan, nire burua guztiz konprometitu aurretik.

»—Non bizi zara, jauna? —esan nion.

»—Hampshire. Landa leku xarmagarria. Copper Beechesen, Winchesterreko beste aldean zortzi kilometrotara. Eremu ederrena da, ene andere gazte maitea, eta antzineko etxe dotoreenetakoa.

»—Eta nire betebeharrak, jauna? Eskertuko nuke jakitea zeintzuk izango liratekeen.

»—Haur bat, beti jolasean dabilen sei urteko txiki kutun bat. O, ikusi bazenezake nola hiltzen dituen labezomorroak zapatila batekin! Plaf! Plaf! Plaf! Hirurak desagertuta begia kliskatu orduko!
—Aulkian atzera bota zen eta barre-algara egin zuen, begiak ia buruan berriz sartzeraino.

»Haurraren dibertimenduaren izaerak pixka bat harritu ninduen, baina aita barre egiten zuenez, agian txantxetan ari zela pentsatu nuen.

»—Nire betebehar bakarrak, beraz —galdetu nuen—, haur bakar baten ardura hartzea dira?

»—Ez, ez, ez da hori soilik, ez da hori soilik, ene gazte andere hori —oihukatu zuen—. Zure betebeharra izango litzateke, ziur nago zure zentzumen onak iradokitzen duen bezala, nire emazteak emandako agindutxoak betetzea, betiere emakume batek egokiro bete ditzakeen aginduak badira. Ez duzu zailtasunik ikusten, eh?

»—Pozik egon beharko nintzateke nire burua erabilgarria izateagatik.

»—Bai, hala da. Janzkerari dagokionez, adibidez. Modari jarraitzen dioten pertsonak gara, badakizu, modan baina bihotz onekoak. Emango genizukeen edozein jantzi eramatea

eskatuko bagenu, ez zenuke gure gutizia txikiaren aurka egingo. Eh?

»—Ez —esan nion, bere hitzekin oso harrituta.

»—Hemen eserita egotea, edo han eserita egotea, ez litzaizuke iraingarria irudituko?

»—Oh, ez.

»—Edo zure ilea labur-labur moztea gure etxera etorri aurretik?

»Ezin nuen sinistu. Ikusi dezakezun bezala, Holmes jauna, nire ilea nolabait luxuzkoa da, eta gaztaina-kolore bereziko. Artetzat hartu izan da. Ezin nuen onartu ere egin horrela, arinkeria, sakrifikatzea.

»—Hori tamalez guztiz ezinezkoa da —esan nuen.

»Bere begi txikiekin adi-adi begiratzen ari zitzaidan, eta nik hitz egitean, nabaritu nuen itzal bat igaro zela haren aurpegitik.

"—Nahiko funtsezkoa da, zoritxarrez —esan zuen—. Nire emaztearen gutizia txiki bat da, eta andereen gutiziak, badakizu, andereen gutiziak aintzat hartu behar dira, andrea. Beraz, ez duzu ilea moztuko?

»—Ez, jauna, benetan ezingo nuke —erantzun nion irmoki.

»—Ah, oso ondo; orduan, horrek guztiz konpondu du gaia. Pena da, beste alderdi batzuetan benetan oso ondo egingo baitzenuke. Kasu horretan, Stoper andereñoa, onena izango da zure beste andre gazte batzuk ikustea.

»Kudeatzailea denbora guztian bere paperetan lanpetuta egon zen, ez zigun ezta hitz bat ere egin inori, baina orduan ni begiratu ninduen, hainbesteko sumindura aurpegian, non ez nuen laguntzarik izan susmatzeko nire ukatzeagatik irabaziko zuen komisio eder bat galdu zuela.

»—Zure izena liburuetan mantentzea nahi al duzu? —galdetu zuen.

»—Mesedez, Stoper andereñoa.»

»—Beno, benetan, itxura du ez zarela oso erabilgarria, modu honetan eskaintza bikainak ukatzen dituzu eta —esan zuen hark, zorrotz—. Ezingo duzu espero guk ahalegin berezia egitea zuretzat beste aukera bat aurkitzeko. Ondo izan, Hunter andereñoa. —Mahai gainean zegoen tam-tam bat jo zuen, eta morroi gazteak kanpora lagundu zidan.

»Ba, Holmes jauna, nire etxebizitzara itzuli nintzenean eta sukaldeko armairua nahiko hutsik aurkitzean eta mahai gainean bi edo hiru faktura zeudela ikustean, nire buruari hasi nintzaion galdezka ea ergelkeririk egin ote nuen. Azken finean, jende horiek funtzionario arraroak izan bazituzten eta gai bitxienengatik obeditzea espero bazuten, behintzat, euren xelebrekeria ordaintzeko prest zeuden. Ingalaterran oso gobernanta gutxik irabazten dute 100 libera urtean. Bestalde, zer erabilera zuen nire ileak niretzat? Jende askok motz dutenean

hobeto ikusten dira eta agian ni ere haien artean egon nintzakeen. Hurrengo egunean akats bat egin nuela uste nuen eta hurrenekoan horretaz ziur nengoen. Ia nire harrotasuna gainditu nuen agentziara itzultzeko eta lekua oraindik irekita zegoen galdetzeko, jaunak berak idatzitako gutun hau jaso nuenean. Hemen daukat eta irakurriko dizut.

»The Copper Beeches', Winchester inguruan.

»Hunter andereño maitea:

»Stoper andereñoak adeitasunez eman dit zure helbidea, eta hemen idazten dizut zure erabakia birpentsatu duzun galdetzeko. Nire emaztea zu etortzeko oso irrikaz dago, nik egindako deskribapenak asko erakarri baitu. 30 libera hiruhileko emateko prest gaude, edo 120 libera urteko, gure moda txikiek eragindako edozein deserosotasunengatik konpentsatzeko. Ez dira oso zorrotzak, azkenean. "Nire emaztea urdin elektriko tonu jakin batez maiteminduta dago, eta zuk goizetan etxe barruan halako soinekoa janzteah nahiko luke." Hala ere, ez diozu bat erosteko gastuari aurre egin behar. Izan ere, nire alaba miatearen, Aliceren, (orain Filadelfian dago) bat dugu eta hori uste dut oso ondo geldituko zaizula.

Horrez gain, hemen edo han eserita egoteak, edo adierazitako edozein modutan dibertitzeak, ez dizu inolako eragozpenik ekarri beharko. Zure ileari dagokionez, zalantzarik gabe pena da, batez ere gure elkarriketa laburrean bere edertasuna nabarmentzea ezin izan nuelako, baina puntu honetan irmo mantendu beharko naizela uste dut, eta espero dut soldata igotzeak galera horren ordaina emango dizula. Haurrari dagokionez, zure betebeharrak oso arinak dira. Etortzen saia zaitez, mesedez, eta nik zaldi karrozarekin itxarongo zaitut Winchesteren. Eman iezadazu zure trenaren berri.

»Adeitasunez, Jephro Rucastle.

»Hori da jaso berri dudana gutuna, Holmes jauna, eta onartuko dudala erabaki dut. Hala ere, azken pausoa eman aurretik, pentsatu nuen gai osoa aurkeztu nahi nizula zure iritzia ezagutzeko .

—Ea, Hunter andereñoa, zure buruak erabakita badu, arazo hori konponduta dago

—esan zuen Holmesek, irribarretsu.

—Baina ez zenidake ukatzeko aholkatuko?

—Onartu behar dut ez litzaidakeela gustatuko nire arrebaren batek eskatzea horrelako lanpostua.

—Zer esan nahi du horrek, Holmes jauna?

—Ah, ez dut daturik. Ez dakit. Agian zuk iritzirik al duzu?

—Ba, iruditzen zait irtenbide posible bakarra dagoela. Rucastle jauna oso gizon atsegina dirudi, adeitsu. Ez al da posible bere emaztea eroa izatea, eta gaia sekretu mantendu nahi izatea emakumea eroetxe batera ez eramateko, eta bere apeta guztiak onartzea, agerraldirik saihesteko?

—Hori arrazoi posible bat da; egia esan, egoera horretan, hori da seguruenik probableena. Baina, hala ere, ez dirudi neska gazte batentzat etxe atsegina denik.

—Baina dirua, Holmes jauna, dirua!

—Bai, noski, soldata ona da; lar ona. Horrek urduritzen nau. Zergatik eman beharko lizukete 120 libera urtean, 40 liberen truke nahi zuten hautagaia har zezaketenean? Horren atzean pisuzko arrazoi bat egon behar du.

—Pentsatu nuen egoeraren berri emanez gero, ostera zure laguntza behar izatekotan, ulertuko zenukeela. Askoz indartsuago sentituko nintzateke zure onespena izango banu.

—Oh, sentsazio hori zurekin eraman dezakezu. Ziurtatzen dizut, antza, zure arazo txikia azken hilabeteetan izan dudan interesgarriena izango dela. Badira zenbait ezaugarri guztiz berritzaileak. Zalantzetan edo arriskuan aurkituko bazina...

—Arriskua! Zer arrisku aurreikusten duzu? Holmes burua astindu zuen larriki.

—Arriskua desagertuko litzateke zehaztu ahal izango bagenu —esan zuen—, baina edozein unetan, egunez zein gauez, telegrama bat nahikoa litzateke zuri laguntzera joateko.

—Hori nahikoa da. —Bere aulkian azkar altxatu zen, bere aurpegitik kezka guztia desagertu zelarik—. Orain, lasaiago joango naiz Hampshirerera. Rucastle jaunari idatziko diot berehala, nire ile gizajoa sakrifikatuko dut gauean, eta bihar Winchesterera abiatuko naiz. — Holmesi esker oneko hitz batzuk esan ondoren, biok agurtu gintuen gabon esanez eta segituan alde egin zuen bere bidean.

—Gutxienez —esan nuen, eskailerak jaitsi ahala bere pauso azkarrak eta sendoak entzuten genituela—, bere burua ondo zaintzeko gai den emakume gazte bat dirudi.

—Eta hala izan beharko luke —esan zuen Holmesek serio—. Oker egongo nintzateke egun asko igaro aurretik haren berririk jasotzen ez badugu.

Ez oso luzean, nire lagunaren aurreikustea bete zen. Hamabost egun igaro ziren, eta tarte horretan nire burua haren inguruan pentsatzen askotan aurkitu nuen, emakume bakarti hura giza esperientziaren zein bazter bitxitan galduta zebilen galdetzen neure buruari. Soldata arraroa, baldintza bitxiak, betebeharrak, gauza guztiek ohiz kanpoko zerbait iradokitzen zuten; baina berritasun bat edo konspirazio bat zen, edo gizona filantropo bat edo gaiztoa zen. Nire ahalmenetatik haratago zegoen hori zehaztea. Holmesi dagokionez, behin eta berriz ikusten nuen ordu erdiz eserita, bekainak ilunduta eta gauza guztietatik

urrunduta, baina nik gaia aipatzean, eskua astinduz baztertzen zuen.

—Datuak! datuak! datuak! —oihukatu zuen pazientzia galduta—. Ezin ditut adreiluak egin buztinik gabe. —Eta, hala ere, beti amaitzen zuen marmarka esanez bere arrebek inoiz ez luketela halako lanposturik onartuko.

Azkenik, telegrama jaso genuen gau baten, berandu, ni ohera joateko asmotan nengoenean eta Holmes bere ohiko gaueko ikerketa kimiko horietako bati ekiten ari zenean. Sarri gertatzen zitzaion, gau osoan erretorta eta proba-hodi baten gainera makurtzea eta, goizean, gosaltzera jaisten nintzenean, posizio berberean aurkitzea. Gutun-azal horia zabaldu zuen eta, mezua begiratu ondoren, niri bota zidan.

—Soilik begiratu trenak Bradshaw gidan —esan zuen, eta berriro bere ikerketa kimikoetara itzuli zen.

Dei laburra eta premiazkoa izan zen.

Mesedez, egon zaitezte Black Swan Hotelera, Winchesteren, biharko eguerdian. Etorri mesedez! Ez dakit zer egin.

— Hunter.

—Nirekin etorriko zara? —galdetu zidan Holmesek, begirada altxatuz.

—Nahiko nuke.

—Besterik gabe, bilatu ezazu, orduan.

—Bederatzi eta erdietan tren bat dago —esan nuen, nire Bradshaw gidari begiratu ostean—. Winchesterrera 11:30etan iritsiko da.

—Hori oso ondo datorkigu. Orduan, agian, hobe da azetonen analisisa atzeratzea, goizean ezin baino hobeto egon beharko gara eta.

Hurrengo egunean, hamabietan, hiriburu ingeles zaharrerako bidean geunden. Holmes goizeko egunkarietan murgilduta egon zen bidaia osoan, baina Hampshireko muga igaro ondoren, alde batera utzi eta paisaiatz gozatzen hasi zen. Udaberriko egun bikaina zen, zeru urdin argia, mendebaldetik ekialdera irristatzen ari ziren hodei txuri leun txikiz apaindua. Eguzkia distiratsu ageri zen, baina haize fresko bizi batek giroari freskotasun zoragarria ematen zion, giza-energia berpiztuz. Landa eremu osoan, Aldershot inguruko muino leunetaraino, baserrietako teilatu gorri eta gris txikiak ageri ziren hosto berde berrien artean, udaberriaren edertasuna nabarmenduz.

—Ez al dira berde-berdeak eta ederrak? —Baker Streeteko lainoetatik iritsi berri zen gizon baten grinarekin oihu egin nuen.

Baina Holmesek burua gogor astindu zuen.

—Ba al dakizu, Watson —esan zuen—, nire moduko burua izatearen

madarikazioetako bat dela dena nire gai bereziari lotuta ikusi behar izatea. Etxe sakabanatu hauek begiratzen dituzu, eta haien edertasunagatik txundituta zaude. Nik begiratzen ditut, eta nire burura etortzen den pentsamendu bakarra da haien isolamenduaren eta bertan delitua egiteko duten inpunitatearen irudia.

—Aizu, zer nolakoak! —oihu egin nuen—. Nork lotuko lituzke delitua eta etxe maitagarri hauek?

—Betidanik beldur jakin bat sorrarazi naute. Watson, nire esperientzian oinarrituta, sineskeri zuhurra dut Londreseko kale ilunen eta zitalenen artean ez dela bekatuaren erregistro beldurgarriagorik aurkitzen, irribarretsu eta eder ageri den landa-eremuak eskaintzen duenaren aldean.

—Izutzen nauzu!

—Baina arrazoia oso argia da. Hirian, iritzi publikoaren presioak legeak ezin duena lor dezake. Ez dago hain kale zitalik, non haur torturatu baten garrasiak edo mozkorti baten kolpearen hotsak auzokideen elkartasuna eta haserrea pizten ez dituen; orduan, justiziaren makineria hain hurbil dago, non kexa hitz bakar batek martxan jar dezakeen, eta krimenaren eta auzitegiaren artean urrats bakarra baino ez dagoen. Baina begiratu etxe bakarti hauek, bakoitza bere zelaietan, gehienbat legeez gutxi dakiten pobre eta ezjakintasun handiko jendez beteta. Pentsatu infernuko krudelkerien ekintzen inguruan, leku horietan urtean eta urtean jarraitu dezakeen ezkutuko gaiztakeriari, eta inor ez da jakitun. Ez nintzateke beldurtuko laguntza eskatu digun emakumea Winchesterrera bizitzera joan izan balitz. Benetako arriskua bost miliako landa-eremuak sortzen du. Hala ere, argi dago ez dagoela zuzenean berez mehatxatuta.

—Ez. Winchesterrera etor baliteke gurekin elkartzeko, ihes egin dezake.

—Bai, hala da. Askatasuna du.

—Zein izan daiteke arazoa, beraz? Ezin duzu azalpenik eman?

—Zazpi azalpen ezberdin asmatu ditut, bakoitzak ezagutzen ditugun datuak estaltzen ditu. Baina hauetatik zein den zuzena, ezin da besterik gabe zehaztu, itxuraz gure zain dugun informazio berriak zehaztuko baitu. Ados, katedralaren dorrea dago, eta laster Hunter andereñoak esateko duen guztia entzungo dugu.

Black Swan ostatu ezaguna da High Streeten, geltokitik gertu dago, eta han aurkitu genuen andre gaztea gure zain. Egongela bat hartu zuen, eta gure bazkaria mahai gainean zain zegoen.

—Pozten nau etorri izana —esan zuen serio—. Zuek biok oso onak zarete; baina egia esan, ez dakit zer egin behar dudan. Zure aholkua niretzat oso baliotsua izango da.

—Esan iezaguzu zer gertatu zaizun.

—Hori egingo dut, eta azkar ibili behar dut, Rucastle jaunak hiruretan itzultzeko agindu didalako. Gaur goizean hirira etortzeko baimena lortu dut, nahiz eta berak gutxi jakin arrazoiaren inguruan.

—Konta iezaguzu hasieratik. —Holmesek bere hanka luze eta meheak suaren norabidean luzatu zituen eta entzuteko prestatu zen.

—Lehenik eta behin, esan dezaket, oro har, Rucastle jaun-andreen aldetik ez dudala tratatu txarrik jaso. Hori esatea justua da haientzat. Baina, ezin ditut ulertu eta ez nago lasai.

—Zer ez duzu ulertzen?

—Haien jokabideen arrazoiak. Baina guztia kontatuko dizuet gertatu zen bezalaxe. Etorri nintzenean, Rucastle jauna hemen aurkitu ninduen eta bere zaldi karrozan Copper Beechesera eraman ninduen. Berak esan bezala, lekua zoragarria da, baina eraikina berez ez da ederra, etxe handi eta karratu bat baita, kareztatua, hezetasunak eta eguraldi txarrak orbanek eta arrastoz beteak. Basoak ditu inguruan, hiru aldetan, eta laugarrenetik, Southamptoneko errepide nagusira jaisten den zelai bat maldan behera. Errepidea aurreko atetik ehun metro ingurura kurbatzen da. Aurrealdeko lursail hori etxearena da, baina inguruko basoak Lord Southertonak dira. Sarrerako atearen aurrean dagoen kupre koloreko pago multzo batek eman dio izena lekuari.

»Nagusiak kotxez eraman ninduen, beti bezain atsegin, eta arratsalde hartan aurkeztu zizkidan emaztea eta haurra. Ez zegoen egirik, Holmes jauna, Baker Streeteko gelan probable iruditu zitzaigun hipotesian. Rucastle andrea ez da eroa. Isila, aurpegi zurbileko eta senarra baino gazteagoa iruditu zitzaidan, hogeita hamar urte baino gutxiagokoa, uste dut;

bere senarra, aldiz, berrogeita bost urte baino gutxiago ezin ditzake eduki. Haien elkarrizketatik ondorioztatu dut zazpi urte inguru daramatzatela ezkondua, gizona alarguna zela, eta bere lehen emaztearen seme-alaba bakarra Filadelfiara joan den neska dela. Rucastle jaunak esan zidan neskak haiek utzi zituela bere amaordearekiko gorrotoa zuelako. Alabak gutxienez hogeitaz urte izango zituen, erraz imajina dezaket bere egoera deserosoa izango zela aitaren emazte gaztearekin.

»Rucastle andrea iruditu zitzaidan kolore gabea, bai aurpegi baita adimenaren aldetik ere. Ez ninduen utzi ez inpresio onik ezta txarrik ere. Hutsala zen. Erraza ikusten da bere senarrari eta bere seme txikiari pasioz dedikatuta zegoela. Bere begi gris argiak etengabe mugitzen ziren alde batetik bestera, edozein beharrian txiki antzemateko eta ahal zen neurrian aurea hartzekoz. Gizona berarekin ere atsegin zena, bere modu zakar baina adeitsu hartan eta, oro har, zoriontsu ziruditen bikote gisa. Eta hala ere, emakume honek sekretu triste bat zuen. Askotan pentsamendu sakonetan galduta egoten zen, bere aurpegian itxura tristeena zuela. Behin baino gehiagotan aurkitu dut negarrez. Batzuetan pentsatu izan dut semearen izaerak kezkatzen zuela; izan ere, inoiz ez dut hainbeste mimatutako eta hain gaizto jokabideko izaki txikirik ezagutu. Txikia da bere adinerako, burua nahiko neurrigabe handia du.

«Bere bizitza osoa kasketa basatien eta egonaldi tristen artean, hara eta hona, igaro duela dirudi. Bere burua baino ahulagoa den edozein izakiri mintzea dirudi bere dibertimendu bakarra, eta talentu harrigarria erakusten du saguak, txori txikiak eta intsektuak harrapatzeko planak egitean. Baina ez nuke umeari buruz hitz egin nahi, Holmes jauna, eta, egia esan, nire istorioarekin zerikusi gutxi du.

—Pozten naiz xehetasun guztiez —esan zuen nire lagunak—, zure ustez garrantzitsuak izan ala ez.

—Garrantzitsua den ezer ez galtzen saiatuko naiz. Etxearekin lotutako gauza desatsegin bakarra, berehala iruditu zitzaidana, zerbitzarien itxura eta jarrera izan zen. Bi dira, gizon bat eta bere emaztea. Toller, horrela deitzen da, gizon zakar eta izaera txarrekoa da, ile grisa eta bibotea dituenak, eta edari usain iraunkorra duena. Birritan, haiekin nagoenetik, nahiko edanda egon da eta, hala ere, Rucastle jauna ez zen horretaz konturatu. Bere emaztea oso emakume altua eta indartsua da, aurpegi zakar batekin, Rucastle andrea bezain isila eta askoz ere gutxiago atsegin. Bikote oso atsegin gabeak dira, baina zorionez, denbora gehiena haurtzaindegian eta nire gelan pasatzen dut, biak eraikinaren izkinan elkarrekin daude.

»Bi egun igaro ziren Copper Beechesera iritsi nintzenetik eta nire bizitza oso lasaia izaten ari zen; hirugarren egunean, Rucastle andrea gosalduta ondoren jaitsi zen eta bere senarrari zerbait xuxurlatu zion.

«—Oh, bai —esan zuen gizonak, niri begira—, oso eskertuta gaude, Hunter anderea, gure kapritxoari jarraitu izana ilea mozteko. Ziurtatzen dizut zure itxura ez dela batere

okerragotu. Orain ikusi egingo dugu nola gelditzen zaizun urdin elektriko tonuko soinekoa. Zure gelako ohean zabalduta aurkituko duzu, eta janzteko prest bazaude, biok oso eskertuta egongo ginateke.

»Nire logelan itxaroten neukan soinekoa urdin tonu berezi batekoa zen. Material bikainekoa zen, beix klasekoa, baina aurretik erabilitako seinale argiak zituen. Neurriak hartuta egin izan balidate, ezin hobeto egokituko zitzaidan. Rucastle jaunak zein andreak poza adierazi zuten ni soinekoarekin ikustean, apur bat pozegi. Nire zain zeuden egongela nagusian, etxearen aurrealde osoa hartzen duen gela oso handia, lurreraino iristen direnhiru leiho luzeekin. Aulki bat zegoen erdiko leihotik gertu, bizkarra ematen. Horretan eserita egoteko eskatu zidaten eta, orduan Rucastle jauna, gelaren beste aldean gora eta behera ibiltzen kontatzen hasi zen nik inoiz entzun ditudan istorio dibertigarrienak.

»Ezin duzu imajinatu zein barregarria zen, eta nekatu arte egin nuen barre. Rucastle andreak, hala ere, umore-senik ez duela argi dago, ez zuen sekula irribarre egin, eskuak sabelean zituen eta aurpegia triste, kezkatuta zegoelaren itxura batekin eserita. Ordu bat inguru igaro ondoren, Rucastle jauna bat-batean ohartarazi zuen eguneroko betebeharrak hasteko ordua iritsi zela, eta nire jantzia aldatu eta Edward txikiarengana joan nintzen hartzaindegira.

»Bi egun geroago, antzeko baldintzetan, gertaera bera gauzatu zen. Berriro ere aldatu nuen nire soinekoa, berriro ere leihoan eseri nintzen, eta berriro ere oso barregarria iruditu zitzaizkidan nire nagusiak zuen istorio dibertigarriak, imitaezina zen. Orduan, atzealde horia zuen eleberri bat eman zidan eta irakurtzeko eskatu zidan. Nire aulkia albo batera mugitu zuen pixka bat, nire itzala orria ez estaltzeko. Hamar minutu inguru irakurtzen egon nintzen, kapitulu baten hasita eta, bat-batean, esaldi baten erdian, gelditzeko eta nire jantzia aldatzeko agindu zidan.

»Erraz imajina dezakezu, Holmes jauna, zein jakin-min handia piztu zitzaidan ikuskizun bitxi horrek zer esanahi izan zezakeen jakiteko. Oso kontu handiz ibiltzen ziren nire aurpegia leihotik aldentzeko, eta horrek nire atzean zer gertatzen ari zen ikusteko irrika piztu zidan. Hasieran, ezinezkoa iruditu zitzaidan, baina laster irtenbide bat asmatu nuen. Nire esku- ispilua hautsita zegoenez, ideia bikain bat izan nuen, eta beiraren zati bat nire zapiari ezkutatu nuen. Hurrengo aldian, barrez ari nintzela, zapia begietara eraman nuen, eta apur bat moldatuta, nire atzean zegoen guztia ikustea lortu nuen. Onartzen dut dezepzionatuta nengoela. Ez zegoen ezer. Gutxienez, hori izan zen nire lehen inpresioa. Hala ere, bigarren begiratuan, Southampton Roaden gizon bat zegoelaz ohartu nintzen: bizarduna eta txikia, jantzi gris batekin, nire norabidera begira. Bide garrantzitsua da, eta normalean jendea egoten da han. Gizon hau, ordea, gure zelaia inguruan zeuden hesien kontra zegoen eta goitik begiratzen zuen. Zapia jaitsi nuen eta Rucastle andreaki begiratu nion. Haren begiak niregan finkatuta zeuden, ni aztertzen. Ez zuen ezer esan, baina ziur nago igarri zuela eskuan ispilua nuela eta nire atzean zegoena ikusi nuela. Berehala altxatu zen.

»—Jephro —esan zuen—, bide horretan Hunter andereñoari begira dagoen gizon lotsagabe bat dago.

»—Ez da zure laguna, Hunter andereñoa? —galdetu zuen

»—Ez, ez dut hemendik inor ezagutzen.

»—Ama maitea! Zelako lotsagabea! Mesedez, biratu eta adieraz iezaiozu joateko.

»—Ziur aski hobe izango litzateke kasurik ez egitea.

»—Ez, ez, beti hemen inguruan ibiliko litzateke. Mesedez, bira zaitetz eta egin keinu alde egiteko, horrela.

»Agindu zidaten bezala egin nuen, eta aldi berean Rucastle andreak estalkia jaitsi zuen. Hori duela aste bat izan zen, eta ordutik aurrera ez naiz berriro leihoan eseri, ez dut urdinezko soinekoa jantzi, ezta bidean gizona ikusi ere.

—Mesedez, jarraitu —esan zuen Holmesek—. Zure istorioa oso interesgarria dirudi.

—Uste dut nahiko zatituta egongo dela, eta aipatzen ditudan gertakarien artean lotura gutxi egon daitekeela. Lehen egunean Copper Beechesen nengoela, Rucastle jaunak sukaldeko atearen ondoan dagoen etxetxo txiki batera eraman ninduen. Hurbiltzen ari ginela, kate baten zarata zorrotza entzun nuen, eta animalia handi bat mugitzen ari zelaren soinua.

»—Hemen! —esan zuen Rucastle jaunak, bi taulen artean zulo bat erakutsiz—. Ez al da ederra?

»Barrura begiratu nuen, eta bi begi distiratsu ikusi nituen, baita iluntasunean bilduta zegoen irudi lausoa ere.

»—Ez izan beldurrik —esan zuen nire nagusiak, nik izuturik egin nuen jauziaz barre

eginez—. Carlo da, nire artzakurra. Nirea dela esaten dut, baina berez, Toller zaharrak, nire ukuiluzainak, bakarrik egin dezake edozer harekin. Egunero behin elikatzen dugu, eta ez gehiegi, beti biziki erne egon dadin. Tollerrek gauero askatzen du, eta Jainkoak lagun beza haren hagineta erortzen den sudurluze gaixoa. Jainkoarren, ez ezazu inoiz, inolako aitzakiarekin, gauez atariko hesia zeharkatu, zure bizitza jokoan egongo litzateke.

»Abisua ez zen funsgabekoa izan, bi gau beranduago, goizaldeko biak aldera, nire logelako leihotik begiratu nuen eta. Ilargiak argitutako gau ederra zen, eta etxearen aurreko belardia zilar kolorekoa zirudien, ia eguna bezain argitsu. Paisaiaren edertasun baketsuan murgilduta nengoen, kupre koloreko pagoen itzalpean zerbait mugitzen ari zela ohartu nintzenean. Ilargi-argira irten zenean, zer zen ikusi nuen. Txakur erraldoi bat zen, idisko baten tamainakoa, kolore hori-beltzekoa, masail zintzilikariekin, mutur beltzarekin eta hezur handiak nabarmentzen zitzaizkion. Poliki-poliki belardia zeharkatu zuen eta beste aldeko itzalpean desagertu zen. Zaintzaile beldurgarri horrek bihotza izoztu zidan, eta uste dut lapur batek ere ez zidala horrelako izurik eragingo.

»Eta orain esperientzia oso bitxia kontatzeko daukat. Badakizunez, Londresen ilea moztu nuen eta nire maletaren hondoan kiribil handi batean jarri nuen. Arratsalde batean, haurra ohean zela, nire gelako altzariak aztertzen eta nire gauza txikiak berrantolatzen hasi nintzen. Gelan tiradera-zorro zahar bat zegoen; goiko biak hutsik eta irekita zeuden, eta behekoa, berriz, giltzaz itxita. Lehen biak nire arroparekin bete nituen, eta oraindik asko gordetzeko nuenez, hirugarren tiradera erabiltzeko aukera ez izateak, noski, haserretu ninduen. Iruditzen zitzaidan akats bat izan zitekeela, beraz, nire giltza-sortatik bat hartu eta irekitzen saiatu nintzen. Lehen giltza perfektuki sartu zen, eta tiradera ireki nuen. Gauza bakarra zegoen bere barnean, baina ziur nago ez zenuketela inoiz asmatuko zer zen. Han zegoen nire ile-kiribila.

»Hartu nuen eta aztertu nuen. Kolore berezi bera zuen, eta lodiera bera. Baina orduan, ezinezkoa iruditu zitzaidan. Nola izan liteke nire ilea tiraderan giltzapean egotea? Eskuekin dardarka nire maleta ireki nuen, edukiak atera eta behealdetik nire ilea atera nuen. Bi ile-sortak elkarrekin jarri nituen, eta ziurtatzen dizut berdin-berdinak zirela. Ez al zen bitxia? Nahiz eta buruari bueltak eman, ez nuen ezer ulertzen. Tiraderara itzuli nuen, eta ez nuen Rucastle-i ezer esan gaiari buruz, oker sentitzen nintzen itxita zegoen tiradera bat irekitzeagatik.

»Jaiotzez ernea naiz, Holmes jauna, eta laster etxe osoaren planoahiko ongi neukan buruz ikasita. Hala ere, inor bizi ez zen eraikinaren hegala bat bazegoela zirudien. Tollerren gunetara zeraman atearen aurrez aurre zegoen beste ate batek suite horretara ematen zuen, baina beti giltzatuta egoten zen. Egun batean, ordea, eskailerak igotzen ari nintzela, Rucastle jauna aurkitu nuen ate honetatik irteten, giltzak eskuan zituela, eta aurpegian normalean ikusten nuen gizon biribil eta jatorraren oso bestelako itxura zuela hauteman nuen. Bere masailak gorri zeuden, bekokia haserreagatik zimurtuta zuen, eta lokietako zainak nabarmen puztuta zituen. Atea itxi zuen eta hitzik edo begiradarik gabe nire ondotik azkar pasatu zen.

»Honek nire jakin-mina piztu zuen, eta nire ardurapean zegoenarekin lorategietan paseoan nindoala, etxearen zati horretako leihoak ikusteko aukera zegoen aldetik ibili nintzen. Lau ziren ilaran, horietatik hiru, besterik gabe, zikin zeuden; laugarrena, berriz, estalita zegoen. Argi eta garbi, guztiak abandonatuta zeuden. Alde batetik bestera nenbilenez, noizbehinka haiei begira, Rucastle jauna niregana hurbildu zen, beti bezala alai eta jostalari itxurarekin.

»—Ah! —esan zuen—. Ez pentsa zakarra naizenik hitzik esan gabe ondotik pasatzen banaiz, andere gazte maitea. Negozio kontuekin kezkatuta nengoen.

»Ziurtatu nion ez nengoela minduta.

»—Bide batez —esan nion—, badirudi goian gelak soberan dituzula. Haietako batek, ordea, leihoak itxita dauzka.

»Harritu egin zen eta, nire iritziz, apur bat urduritu ere bai, nire oharrarekin."

»—Argazkilaritza da nire zaletasunetako bat —esan zuen—. Bertan prestatu dut nire gela iluna. Baina, horra hor! Zein begi zorrotza duen gure andere gazteak! Nork esango zuen? Nork sinetsiko zuen halakorik?

Hitz egiteko eran umorea sumatu nezakeen, baina bere begietan ez zen halakorik nabari. Bertan, mesfidantza eta eragozpen pixka bat ereirakurri nuen, baina ez txantxarik.

»Holmes jauna, momentu hartan argi izan nuen gela haiei buruz zerbait ez zidatela esan nahi eta, orduan, nire jakin-mina areagotu egin zen. Ez zen kuriositate hutsa, ez horixe; betebehar moduko bat sentitu nuen, bertan zer gertatzen zen jakiteak ondorio onuragarria izan zezakeelakoan. Emakumezkoen sena aipatzen da, ezta? Beharbada, horixe izan zen nirea ere. Nolanahi ere, gogo biziz gelditu nintzen aukeraren zain, galarazitako ate hura gurutzatu ahal izateko.

»Atzo bertan aurkitu nuen aukera. Esan beharra daukat, Rucastle jauna ez ezik, Toller eta bere emaztea ere sarritan ibiltzen direla alde hartan, eta behin baino gehiagotan ikusi dut Tollerren eskuetan oihalezko poltsa beltz handi bat, gelara sartzen. Azkenaldian, edanari gogor eman dio, eta atzo arratsean, mozkor-mozkor eginda zebilen. Goiko solairura iritsi nintzenean, atean giltza sartuta ikusi nuen. Zalantzarik gabe, berak ahaztu zuen. Rucastle eta bere emaztea behean zeuden, haurra beraiekin; beraz, aukera paregabea nuen. Giltza poliki biratu nuen, atea ireki eta barrura sartu nintzen.

»Pasabide txiki bat nuen aurrean, iluna eta alfonbrarik gabea, eta, amaieran, angelu zuzen bat eginez, alde batera jotzen zuen. Izkinan biratu ostean, hiru ate ikusi nituen ilaran. Lehena eta hirugarrena zabalik zeuden, eta biek hutsik zeuden gela ilunak gordetzen zituzten; leihoek hautsez beteta zirauten, eta kanpoko argiak nekez egiten zuen zirrikituetatik barrena. Erdiko atea itxita zegoen, eta kanpotik burdinazko ohe baten hagaxka bat zuen; alde batean hormako uztai bati kateatuta, eta bestean, soka lodi batez lotuta. Giltzarrapoz itxita ere bazegoen, eta giltzarik ez zen inon ageri. Honek, zalantzarik gabe, kanpotik zeharo itxita zegoen leihoa zuen gela bera izan behar zuen. Hala ere, atearen azpiko zirrikitutik argi printza bat ateratzen zen; hortaz, barruan argia bazegoen. Argizulo bat egongo zen goialdean, antza.

»Zutik nengoela, ate mehatxagarri hari begira, barruan zer egon zitekeen pentsatzen, bat-batean pauso hotsak entzun nituen, eta ate azpiko argi dardaratian itzal bat ikusi nuen joan-etorrian. Izutu nintzen, Holmes jauna. Bat-batean, gorputzak huts egin zidan, eta korrika alde egin nuen. Nire atzetik esku ikusezin batek helduko zidala uste nuen. Pasabidetik ihes egin nuen, atea gurutzatu, eta zuzenean Rucastle jaunaren besoetan erori nintzen, atearen beste aldean zain baitzegoen.

»—Horra hor! —esan zuen, irribarretsu—. Banuen susmoa zu zinela atea irekita ikusi dudanean.

»—Beldur ikaragarria pasatu dut! —esan nuen, ia arnasa hartzeko ere gai ez nintzela.

»—Ene maitea, ene neska gaztea! —Ahotsa leun eta atsegin jarri zuen—. Zer izan da, bada, hainbeste beldurtu zaituen hori?

»Baina gehiegi leundu zuen, eta hori sumatu nion. Bere keinua neurritz kanpoko zen, eta adi-adi jarri nintzen.

»—Erabaki txar bat izan dut —esan nion—. Hegal huts horretan sartu naiz, eta argi gutxiko leku hura hain latza eta hotza iruditu zait, ezen ihes egin behar izan dudana.

»—Hori besterik ez? —galdetu zidan, nire aurpegia zorrotz behatuz.

»—Zer, ba? Zer uste zenuen?

»—Zergatik uste duzu giltzapean dudala ate hau?

»—Ez dakit...

»—Bertan egoteko beharrik ez dutenak kanpoan mantentzeko. Orain ulertzen al duzu? —Oraindik ere irribarrez ari zen, atseginaren itxura emanaz.

»—Jakina, hori jakin izan banu...

»—Bada, orain badakizu. Eta inoiz berriz muga hori zeharkatzen baduzu... —bat- batean, irribarrea desagertu, eta haren aurpegia gorritu, amorrut bete zitzaion begirada—, txakurraren esku utziko zaitut!

»Ikarak bete ninduen, ez dakit zer egin nuen. Uste dut haren ondotik korrika pasatu

eta nire gelara sartu nintzela. Gogoan dudan hurrengo gauza da nire ohean nengoela, gorputza dardarka, burua nahastuta.

»Orduan, Holmes jauna, zu etorri zintzaizkidan burura. Ez nuen han jarraitzerik zu ikusi gabe. Etxe hartako guztiek ikaratzen ninduten; gizonak, emazteak, zerbitzariak, haurrak berak ere bai. Ezin nuen bertan segitu. Bai, ihes egin nezakeen, baina jakin- mina nire beldurraren parekoa zen. Azkenean, telegrama bat bidaliko nizula erabaki nuen. Kapa eta kapela hartu, etxetik hurbil dagoen telegrafo bulegora joan nintzen, eta bidali nuen mezua. Baina itzultzean, zalantza ikaragarria piztu zitzaidan: txakurra aske egongo ote zen? Toller mozkortuta zegoela gogoratu nuen, eta berak baino ez zuela piztia hura kontrolatzeko gaitasunik; beraz, lasaiago sartu nintzen etxean. Gau erdia iratzarrik eman nuen, zu ikusteko irrikaz.

»Goizean Winchesterrera etortzeko baimena lortu dut, baina hirurak baino lehen itzuli behar dut, Rucastle jaun-andreak arratsalde osoan kanpoan izango baitira, eta haurra nire ardurapean utzi dute.

»Orain, Holmes jauna, nire abentura guztiak kontatu dizkizut. Zer esan ahal didazu honen inguruan? Eta batez ere, zer egin beharko nuke?

Holmes eta biok liluratuta entzun genuen istorio harrigarri hura. Orduan, nire laguna altxatu, gelan zehar ibiltzen hasi zen, eskuak patrikan sartuta eta aurpegian larritasun sakonaren adierazpena zeraman.

—Toller oraindik mozkortuta al dago? —galdetu zuen.

—Bai. Bere emazteak Rucastle andreari esan zion ezin zuela ezer egin harekin.

—Oso ondo. Eta Rucastletarrak gaur gauean irtengo dira?

—Bai.

—Ba al dago giltzadura sendoa duen upategirik?

—Bai, ardo-upategia.

—Hau guztia zentzuz eta adorez betea jokatu duzula iruditzen zait, Hunter andereñoa. Gauza bat gehiago egiteko gai izango zinateke? Ez nizuke eskatuko benetan emakume apartekoa ez bazina.

—Saia naiteke. Zer da?

—Gauerdian, nire laguna eta biok Copper Beechesera iritsiko gara. Ordurako, Rucastletarrak kanpoan egongo dira, eta Toller mozkortuta egotea espero dugu. Hortaz, Toller andrea izango litzateke arazo bakarra, alarmaren bat emateko gai den bakarra. Beraz, lortuko bazenu hura upategira bidaltzea zerbaiten bila eta ondoren atea giltzaz ixtea, asko erraztuko zeniguke lana.

—Egingo dut.

—Primeran! Orduan, behar bezala argituko dugu guztia. Azalpen posible bakarra dago: zu han norbait ordezkatzeko ekarri zaituzte, eta pertsona hori giltzapean dute gela horretan. Begibistakoa da. Eta preso dagoen pertsona hori Alice Rucastle izango da, ziurrenik, teorian Ameriketara joan zen neska. Seguru antza zenuela, gorputzaren egituraz eta ilearen koloreaz, eta, ziurrenik, gaixotasunen bat pasatu ondoren ilea moztu zioten; horregatik, zurea ere moztu behar izan zuten. Kasualitatez, aurkitu zenuen bere ile-sorta. Kanean gizon bat egon zen, ziur asko neska honen laguna edo senargaia, eta zuri begiratuz gero, haren arropak jantzita eta hain antzeko izanik, barre egitean edo keinuren bat egitean, Rucastle anderea zoriontsu zegoela sinetsiko zuen. Gauero zakurra askatzen dute harekin harremanetan jartzen saihesteko. Hau guztia argi dago. Baina kasu honetako puntu larriena umea da.

—Zer dauka umeak honekin zerikusirik? —oihu egin nuen.

—Watson, zu medikua zarenez, gurasoen ezaugarriez gehiago jakiteko umeen portaera aztertzen duzu askotan, ezta? Bada, alderantzizkoa ere baliagarria da. Sarritan, gurasoen benetako izaera ulertu dut haien seme-alabak aztertuz. Ume honen izaera izugarri krudela da, krudelkeriagatik soilik. Eta ankerkeria hau aitarengandik jaso al du, edo amarengandik? Dena dela, neskaren patuarentzat seinale txarra da.

—Ziur nago arrazoia duzula, Holmes jauna! —oihu egin zuen gure bezeroak—. Mila gauza etorri zaizkit burura zure hitzak entzun eta gero, eta orain argi daukat asmatu duzula. Ez dezagun denborarik galdu neska hori laguntzeko!

—Kontuz ibili behar dugu, gizon oso azkar eta maltzur batekin ari baikara. Ez dugu ezer egin ahal izango zazpietara arte. Ordurako han egongo gara, eta orduan misterio hau argituko dugu.

Esandakoa bete genuen, eta zazpietan iritsi ginen Copper Beechesera, bidean ostatu batean gurdi txikia utzita. Zuhaitz multzoak, eguzki-argian distira egiten zuten hosto ilunekin, nahikoa izan ziren etxea zein zen jakiteko, Hunter andereñoa atean irribarretsu ez balego ere.

—Lortu duzu? —galdetu zion Holmesek.

Bat-batean, soinu sendo bat entzun zen beheko solairutik.

—Hori Toller andrea da, upategian giltzapetuta —esan zuen—. Bere senarra, berriz, sukaldeko alfonbra gainean lo dago. Hona hemen haren giltzak, Rucastler jaunaren giltzen berdinak.

—Primeran egin duzu! —esan zuen Holmesek, pozik—. Orain, bidea erakutsi, eta gauza beldurgarri hau amaitzear izango dugu.

Eskailerak igo genituen, atea ireki eta pasabide bat zeharkatu genuen, Hunter andereñoak deskribatutako ate buxatura iritsi arte. Holmesek soka moztu eta burdinazko barra kendu zuen. Ondoren, hainbat giltza probatu zituen sarrailan, baina alferrik. Barrutik ez zen inolako zaratarik entzuten, eta isiltasun hura ikustean, Holmesek aurpegia ilundu zuen.

—Ez ote gara beranduegi iritsi? —esan zuen—. Hunter andereñoa, uste dut gu bakarrik sartu beharko garela. Watson, lagun iezadazu, ea barrura sartzeko gai garen.

Atea zaharra eta ahula zen, eta gure indarrarekin segituan erori zen. Gela barrura sartu ginen. Hutsik zegoen. Ez zegoen altzaririk, ohe xume bat, mahai txiki bat eta arropa- saskia izan ezik. Goiko argi-zuloa irekita zegoen, eta preso zegoen pertsona desagertua zen.

—Hemen zitalkeriaren bat egon da —esan zuen Holmesek—. Gizon horrek Hunter andereñoaren intentzioak sumatu eta bere biktimarekin alde egin du.

—Baina nola?

—Argi-zulotik. Laster ikusiko dugu nola egin duen. —Teilatura igo, eta segituan oihu egin zuen—: Begira, euri-hodien kontra jarritako eskailera luzea dago hemen. Hortik eraman du.

—Baina ezinezkoa da —esan zuen Hunter andereñoak—. Rucastletarrak joan zirenean ez zegoen eskailerarik.

—Itzuli eta hori egin du. Gizon azkarra eta arriskutsua da. Ez nintzateke harrituko une honetan beraren pausoak entzungo banitu eskaileretan. Watson, uste dut komenigarria dela pistola prest edukitzea.

Holmesek apenas amaitu zuen esaldia atean gizon mardul bat agertu zenean, borra eskuan. Hunter andereñoak garrasi egin eta hormaren kontra egin zuen atzera, baina Sherlock Holmes aurrera jauzi egin eta gizonari aurrez aurre jarri zitzaion.

—Zikin hori! —esan zuen—. Non dago zure alaba? Gizonak gela aztertu eta gero, argi-zulo irekia ikusi zuen.

—Hori nik galdetu beharko nizueke! —oihu egin zuen—. Zuek lapurrak! Espioiak eta lapurrak! Harrapatu zaituztet, ezta? Nire menpean zaudete. Orain bai, orain erakutsiko dizuet! —Eta segituan eskaileretan behera joan zen korrika.

—Zakurraren bila doa! —oihukatu zuen Hunter andereñoak.

—Neuk daukat nire pistola —esan nuen nik.

—Azkar, itxi atzeko atea! —agindu zuen Holmesek, eta guztiok batera eskaileretan behera abiatu ginen. Apenas iritsi ginen atarira, zakurraren ulua entzun zenean, eta gero oihu izugarri bat. Ondoren, eraso baten soinua entzun zen. Bat-batean, aurpegia gorri eta gorputza dardarka, gizon zahar bat atera zen alboko ate batetik.

—Jainko maitea! —oihukatu zuen—. Norbaitek zakurra askatu du! Bi egun daramatza jan gabe. Azkar! Azkar, bestela beranduegi izango da!

Holmes eta biok etxearen inguruan korrika atera ginen, Toller atzetik genuela. Han zegoen basapizti erraldoia, Rucastleren eztarrian mutur beltza sartuta, gizona lurraren

gainean uzkurtuta eta garrasi egiten. Hurbildu nintzen, eta tiro batez burmuina lehertu nion; bere hortz zorrotz zuriak oraindik ere haren lepoan tinko lotuta zeudela, erori egin zen.

Ahalegin handiz banandu genituen eta etxera eraman genuen, bizirik baina izugarri zaurituta. Egongelako sofaren gainean etzan genuen, eta konturatu orduko, kontzientziara itzulitako Toller emazteari albisteak ematera bidali nuen. Rucastleren mina arintzeko ahal nuena egin nuen. Denok haren inguruan bilduak geunden atea ireki eta emakume altu eta argal bat sartzean.

—Toller andrea! —oihu egin zuen Hunter andereñoak.

—Bai, anderea. Rucastle jaunak askatu ninduen, zuengana gora igo baino lehen. Ah, anderea, pena da ez zenidala esan zer asmo zenuten, esan ahal nizuen alferrik ari zinetela.

—Ha! —esan zuen Holmesek, begirada zorrotz batekin—. Argi dago Toller andreak beste inork baino gehiago dakiela kontu honetaz.

—Bai, jauna, badakit, eta prest nago dakidan guztia esateko.

—Orduan, mesedez, eseri eta kontatu, oraindik puntu batzuk ilun ditut eta.

—Laster argituko dizuet dena —erantzun zuen—. Lehenago egingo nukeen, baina upategitik ezin irten egon naiz. Hau epaitegira iritsiz gero, gogoan izan ni izan naizela zuen aldekoa eta Alice andrearena ere.

»Ez zen inoiz zoriontsu izan etxean, Alice, aita berriro ezkondu zenetik. Albo batera

utzi zuten, eta ez zuen erabakirik hartzeko aukerarik. Hala ere, egoera ez zen benetan txarra izan Fowler jauna ezagutu zuen arte, lagun baten etxean. Jakin ahal izan dudanez, Alice andreak bere eskubide propioak zituen testamentu bidez, baina hain zen isila eta pazientziaz betea, ezen ez baitzuen ezer esan eta guztia Rucastlen esku utzi baitzuen. Gizonak bazekien harekin seguru zegoela; baina, senargai bat agertzeko aukera sortu zenean, legeak ematen zion guztia eskatuko ziola ikusita, aitak hori geldiarazi nahi izan zuen. Paper bat sinatzea eskatu zion, ezkondu ala ez, haren dirua berak erabil zezakeela bermatzeko. Neskak uko egin zuenean, atzetik ibili zen, buruko sukarra sorrarazi zion arte. Sei astez heriotzaren atarian egon zen. Azkenean hobera egin zuen, baina lehengoa izatera lortu gabe eta ile ederra moztuta. Baina horrek ez zuen inolaz ere aldaketarik sortu bere mutil-lagunan, eta gizon leial bat bezala jarraitu zuen haren ondoan.

—Ah —esan zuen Holmesek—, adierazi diguzunak argitu du ia guztia, eta uste dut geratzen dena ondoriozta dezakedala. Orduan, Rucastlek espetxeratze-sistema hori jarri zuen martxan, ezta?

—Bai, jauna.

—Eta Hunter andereñoa Londresetik ekarri zuen, Fowlerrek zuen kemen desatseginaz libratzeko.

—Horrela izan zen, jauna.

—Baina Fowler, gizon iraunkorra eta itsasgizon on baten moduan, etxea blokeatzen aritu zen, eta zuri ere, nolabait, diruaren bidez edo beste argudio batzuekin, laguntzeko konbentzitu zintuen.

—Fowler jauna gizon adeitsu eta eskuzabala zen —esan zuen Tollerek, lasaiki.

—Eta horrela, zure senarrak edari faltarik izan ez zezan eta eskailera bat prest egon zedin zure nagusia irten bezain pronto.

—Bai, jauna, guztia horrela gertatu zen.

—Ziur nago barkamena zor dizugula, Toller andrea —esan zuen Holmesek—, gauza guztiak argitu baitituzu. Eta hona hemen datoz herriko zirujaua eta Rucastle andrea, beraz, Watson, Hunter andereñoa Winchesterrera laguntzea hobe dugu, gure presentzia hemen dagoeneko zalantzazkoa baita.

Eta horrela argitu zen kupre koloreko pagadiak aurrean zituen etxe ilunaren misterioa. Rucastle jaunak bizirik iraun zuen, baina gizona betiko apurtuta geratu zen, emazte leialaren zainketari esker bizirik baino ez. Oraindik ere zerbitzari zaharrek bizi dira eta, seguruenik, mantentzen ditu haiek kanporatzea zaila egingo zaiolako, Rucastleren iraganaz gehiegi dakite eta. Fowler jauna eta Rucastle andrea Southamptonen ezkondu ziren alde egin eta biharamunean, lizentzia berezi baten bidez, eta gaur egun gobernu-kargu bat du Maurizioko uhartean. Violet Hunter andereñoari dagokionez, Holmesek, nire etsipenerako, ez zuen

interes gehiagorik erakutsi berarekiko, misterioa konpondu ondoren. Orain Walsallen eskola pribatu baten zuzendaria da, eta, dakidanez, arrakasta handia du bertan.